

OBŤOVÁNÍ IZÁKA

Převod materiálu

Elen Plzáková

Pořadí v lekci

10

Žalm 119,64 — *Tvého milosrdenství je, Hospodine, plná země, vyžij m? v tom, co naživuješ*

1. klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

- **stalo se po těchto událostech**(22,1a, viz též Gn 15a) - tento vyprávěvací obrat naznačuje, že příběhu je třeba pozorně naslouchat ve vazbě na předcházející kontext.

-**Bůh chtěl Abrahama vyzkoušet** - takto chce být příběh sám jasný: jako vyprávění o zkoušce. Tuto zkoušku je ovšem třeba vidět v kontextu všech dosavadních Abrahamových příběhů - tedy i jeho selhání a nedověry (viz např. Gn 16,1nn, Gn 17,17n, Gn 18,12). V této zkoušce má Abraham být "přetestován", zda pochopil, proč si ho Bůh kdysi zavolal a slíbil mu, co slíbil

-**první příběh se podobá poslednímu** - úvodní oslovení Gn 22,2 ("jdi do země, kde se ukáže") zní podobně jako Gn 12,1 ("jdi do země, kterou ti ukážu"). ZÁKLAD to tím, že Abraham musel skoncovat se svou minulostí. KONČÍ to tím, že musí pustit z rukou svoji budoucnost. Na začátku musel obětovat samozřejmě most otcovského rodiště, náboženství, rodinných vztahů. Musel se odvážit žít se zaslíbením. Teď - má pustit z rukou svého syna - to ztřešné zaslíbení - ten hmatatelný důkaz, že příběh požehnaného lidu bude mít pokračování. Teď se má ukázat, zda Abrahamovi záleží víc na Izákovi (který viditelně pojišťuje trvání Božích zaslíbení a požehnání) - nebo zda nadále nevypouští a s otevřeností spoléhá na Hospodina.

- **obě prvorozeného** hrála důležitou roli v náboženství národu, bezprostředně obklopujících Izrael. Měla zavázat božstvo, aby bylo zaručené příznivé svým vyznavačům (zvl. u Moabců a Amonovců - viz 1Kr 11,5-7, 2 Kr 21,6, Ž 106,37n; Ez 16,20; 23,39. Na oběti prvorozeného bylo založené "zrestaurované Jericho" v době nejmodlářtějšího z králů Izraele, Achaba - 1. Kr 16,34). Toto obětní "handlování" či "vydírání" (musím dát, co mám nejceněnějšího, abych vymámil z božstva to, co potřebuji) příběh jednoznačně odmítá. Tak koresponduje s Mi 6,6-8: "S čím vyjdu vstíc Pánu a pokloním se před Bohem na výsostech? Mám dát svého prvorozeného za svá přestoupení, plod mého klína za hřích mé duše? Ach, člověče, Bůh ti dal znát, co je dobré a žádá od tebe: ne-li nic než právo, miluj milosrdenství a pokorně choť se svým Bohem."

-**tětoho dne** (v. 4) - tento den je v příbězích bible den zvratu, kdy se teprve ukáže, jak to všechno je. Dělá se rozhodující události života smrti. Co se ukáže na místě, které Abraham tětoho dne spatřil, a které nese jméno "Morijs" (tady se teprve ukáže - viz v. 14)

- **posekej tu** (v. 5) - instrukce služebníkům napovídá, jak Abraham tuto událost chápe. Nechce Boží výzvu uhnout, ale chce se také vrátit nazpět. Netuší, jak tento příběh dopadne, ale už se spoléhat na Boha, který ho vede do této zkoušky. Nechápe celou věc tak, že Bůh, který mu předtím přál, se mu teď stal protivníkem.

- **odpověď Izákovi** ("Bůh sám si vyhlédne" - v. 8) doslova "Bůh vidí": pro Abrahama zůstává důležitá Boží perspektiva, i když do ní v této chvíli sám "nevidí". Jeho odpověď napovídá, že Abraham ve zkoušce obstál. Až doposud jednal spíše tak, jak VÍDĚL, on sám, případně Sára. Teď je zřejmé, že jeho víra dává víc na Boha než na vlastní vidění, pocity, pochybnosti a odhad situace. Věří, neznamená řídit se vlastním viděním, ale otevírat se Boží perspektivě, oslovení a výzvě. Tento motiv je katecheticky nosný právě pro vyprávění dětem.

- **Hospodin vidí**(v.9-14): zde leží vrchol p?íb?hu - tam, kde Abraham slyší "zajisté, nyní jsem poznal, že jsi bohabojný" (12b). Z?eteln? se ukázalo, že v Abrahamov? p?ípad? nad strachem o budoucnost a snahou zajistit si ji vlastními silami, rituály, vít?zí spolehnutí na d?v?ryhodnost Božích zaslíbení. Abraham prokázal ve zkoušce "na ost?í nože", že stojí za to vzít vážn? Boží pozvání k v?rnosti, i když to podle lidského "vid? ní" znamená jít vst?íc záhub?. Proto také - jako vyznání této své víry - pojmenovává místo "Hospodin vidí".

2. úskalí textu:

- z pohledu dítěte je p?íb?h hrozivý - d?ti mají tendenci nazírat p?íb?h "Izákovou optikou". Pamatujme - práv ? p?i vypráv?ní d?tem - že p?íb?h není v prvním plánu ur?en pro n? - ale pro dosp?lé (je "s hv?zdi?kou" - a d ?ti ho sm?jí poslouchat jen proto, že si p?edtím už dlouho o Abrahamovi vypráv?ly). Jde tu o postoj Abrahama, ne o Izáka. Z?ejm? bude d?ležit? jasn? pov?d?t, že po našich rodi?ích už Pán B?h nechce, aby se takto vzdali svých d?tí. D?tem lze p?íb?h zpracovat a p?edat pouze v kontextu celého abrahamovského cyklu - když m?žete p?ipomenout, kolikrát m?lo smysl a dobrý cíl, když se Abraham na Boží zavolání zvedl a šel, kam ho oslovení povolalo. A také když m?žete p?ipomenout, že nebylo málo p?íležitostí, kdy si snažil svou budoucnost "zorganizovat" sám (cesta do Egypta, narození Izmaele).

- p?íb?h není návodem ke slepé poslušnosti, ale otevírá nejhlubší rozm?r d?v?ry: dá se jít vst?íc budoucnosti ve v?rnosti Hospodinu, i když tato budoucnost hrozí, že ?lov?ku vezme všechno. Není návodem k fanatismu, který nedbá ani na vlastní život, ale otevírá takový rozm?r života, kde poznáváme, že "jsou v?ci, pro které stojí za to trp?t."

Dejte si pozor, abyste nezam?nili poslušnost víry s tupou odevzdaností. Boží výzva jít a ob?tovat Izáka nep? edstavuje cosi na zp?sob momentáln? nep?íznivého osudu, kterému nezbyvá než se podvolit.

Abrahamovu poslušnost je též t?eba odlišit od fanatismu, který bez vlastní rozvahy uposlechne p?íkazu vyšší autority (jako nap?. náboženští teroristé - sebevrazi).

- nepsychologizujte p?íb?h do podoby krvavého dramatu s happy endem. Neprodlužujte ani nezastavujte vypráv?ní u chvíle, kdy Abraham sáhne po noži, aby Izáka ob?toval. Vlastní vrchol p?íb?hu je až v Boží odpov?di Abrahamovi - viz v.17b.

- neskrývejte p?ed d?tmi, že my dosp?lí se do situací, jež p?inášejí komplikace a problémy nijak nehrneme, ? asto r?zná nep?íjemná setkání, chvíle a události hledíme spíše obejít, než bychom promýšleli, jak v nich obstát.

- je otázka, jestli lze berana, zástupn? ob?tovaného, ztotožnit s Ježíšovou ob?tí, jak to nejednou nazna?ují k? es?anští vyklada?i. "Velikono?ní beránek Kristus" souvisí s jiným p?íb?hem - s p?íb?hem vysvobození z Egypta. "Hora Mórija" je navíc v biblické tradici chápaná jako hora chrámová, Kristus však umírá na míst? nekultickém, na Golgot?. Místo, kde má Ježíš zem?ít, není na chrámové ho?e, p?edznamenané Abrahamovou ob?tí berana (viz J 8,2.58-59).

3. pom?cky:

Nico ter Linden, Povídá se, EMAN, Heršpice 1999, kap. *Abrahamova ob??* (str. 95- 102, pro p?ípadné p? evypráv?ní pro nejstarší uži?te str. 98-102); obrázek beránka; obrázek dítěte zkoušeného ve škole

osnovy vyprávění pro mladší děti:

V úvodu si s dětmi připomeňte, že Abraham není žádný 100% vřelý. Uměl se radovat z Božích slibů, nebo se jim se Sárrou vysmívali? Teď dostal ten nejcennější dar, nečekne si, už má Bůh nezajímá?

Při vyprávění se držte toho, jestli a co asi prožíval Izák, držte se Abrahamova pohledu na věc

I. Motivace - co nám stojí za to, abychom se vzdali toho nejcennějšího?

II. Co bylo nejcennější pro Abrahama?

III. Abraham vede Izáka k oběti - je ochoten se ho vzdát

IV. Bůh zkoušku ukončuje

V. Bůh potvrzuje platnost svých zaslíbení

motivační uvedení do příběhu:

Co je pro vás nejcennější? Dokázali byste se toho vzdát - kvůli zachování přátelství - kvůli vyššímu kapesnému - kvůli tomu, aby o vás někdo mluvili ve třídě - kvůli tomu, abyste udobřili rozhněvané rodiče...

(Uvedenou motivaci lze rozpracovat příměnou všem věkovým kategoriím)

Nebo se soustřeďte v úvodním rozhovoru na motiv zkoušky:

- můžete se při zkoušce při testování ukázat, co by jinak nevyšlo najevo? (skrytá vada, skrytá schopnost)

VYPRÁVĚNÍ

I. Příběh o zkoušce

Příběh o tom, jak Abraham neobětoval Izáka, je tak těžký, že si s ním většinou nevzdí rady ani dospělí. Je to vyprávění o zkoušce, kterou Bůh zkouší Ilovka. Zkouší Ilovka, kterého má rád! Vzpomeňte, jak často Bůh s Abrahamem mluvil, diskutoval, přistoupil na jeho návrhy, měl s ním velké plány. Jistě ho měl rád, a takového Ilovka teď zkouší. (Neradi o tom slyšíme, neradi jsme zkoušeni. V tom jsou všichni stejní, velcí i malí. Myslím, že nemáme rádi ani takové zkoušení, jako je u tabule ve škole.)

(Příběh o zkoušce je nesnadné porozumět a i vy zjistíte, že pokaždé, když jej po nějaké době uslyšíte, bude se vám zdát, že mu rozumíte víc – nebo míň – nebo jinak. Tak je to i s mnoha jinými příběhy v Bibli. Ten příběh poroste s vámi a pokaždé, když k němu přijdete, vám řekne něco nového, něco, co jste před tím neviděli.)

II. Co Bůh žádal po Abrahamovi

Bůh se tedy rozhodl, že Abrahama vyzkouší. Zavolá: „Abrahame!“ Abraham odpovídá: „Tu jsem a chci uslyšet, co mi chceš říct.“ To, co se Abraham dověděl, bylo moc těžké. Bůh mu řekl: „Obětuj svého syna Izáka, kterého miluješ.“ Když my dnes řekneme ten příběh, víme, že to byla jen zkouška, Bůh nechtěl, aby Izák zemřel. Ale Abraham to nevěděl. Pro něj to bylo jednoznačné Boží nařízení. Bylo na něm, aby se rozhodl,

jestli ho poslechne nebo ne.

III. Rozhodování

Pro Abrahama to byla nejtěžší zkouška, jakou v životě podstoupil. Od té doby, kdy poprvé poslechl Boží hlas a vydal se na cestu do země, kam ho Bůh vedl, se událo mnoho věcí. Abraham i jeho žena Sára měli dobrodružný život a po celou dobu se užívali důvěřovat Bohu a spoléhat na něj. Nejvíce pocítili Boží laskavost a věrnost, když se jim narodil Izák. Tenkrát se oba smáli a radovali.

A teď chtěl Hospodin vyzkoušet, jak velká je Abrahamova důvěra. Chtěl, aby Abraham vrátil Bohu svého jediného a milovaného syna Izáka, aby se vzdal té veliké radosti. Ale jak to pak bude s Hospodinovým slibem, že Abraham bude mít spoustu potomků? Když si Bůh vezme jeho jediného syna, skončí život Abrahama a Sary bez dítěte a bez vnoučat. Jak to tedy bude s Hospodinovým slibem, že u Abrahama zaříná veliký národ, lidí tolik jako je hvězd na nebi? Jak to je se sliby Boha, za kterým se Abraham vydal a na kterého spoléhal?

Už mnohokrát se musel Abraham rozhodovat. Nikdy však nebylo jeho rozhodování tak těžké jako v této chvíli. Tentokrát je v sázce celá jeho budoucnost, to vše, k čemu se upíná a s čím spojuje své naděje. Těžké rozhodování. Abraham je však připraven uinit, co Bůh žádá. Na jeho spoléhá, jemu důvěřuje.

IV. Cesta

Bůh řekl Abrahamovi, že se to má stát na místě, které mu ukáže. Proto se Abraham, Izák a dva služebníci vydali na cestu. Abraham osedlal osla a našel dřevo, které je potřeba k oběti. Šel na cestu. Trvala tři dny a byla to strmá cesta. Nejtěžší byla pro Abrahama, protože jen on vedl, pro putující. Vedl a viděl to ještě Bůh, který řekl Abrahamovi: Oběť svého syna Izáka.

V. Abraham a Izák jdou spolu

Když téhož dne došli na místo, odkud byla vidět hora, kam je Bůh poslal, zastavili se. Abraham nechal služebníky a osla, aby tam počkali. Řekl jim: „Jdeme se s Izákem poklonit Bohu a potom se vrátíme.“ Dál šli spolu sami dva – táta Abraham a syn Izák.

Vzali si s sebou všechno, co je potřeba pro obětování. Izák nesl dříví, Abraham obětní věž a oheň. To Izák znal. Byl jistě mnohokrát při bohoslužbách a oběť byla tehdy její součástí. Abraham mu určitě vysvětlil, k čemu oběť sloužila: že člověk něco obětoval, když chtěl Bohu děkovat nebo ho prosit za odpuštění, když chtěl dát Bohu dar. Izák také musel vědět, že, tím darem byla třeba mouka nebo olej, nebo se obětovalo zvířete. A to se spálilo na oltáři a říkalo se té oběti oběť zápalná. Dobře poznal, že oheň a dříví, které si nesou s sebou, jsou potřeba pro vykonání zápalné oběti. Jenomže teď tu žádnou takovou oběť nemají. A tak se na to zeptal Abrahama. „Kde je beránek k zápalné oběti?“ Abraham odpověděl: „Bůh sám si vyhlédne beránka.“ Ani netušil, jak pravdivé to řekl a jak přesně to vystihl. Spolehl se na Boha. On jistě bude vidět a vědět, jak se to má správně stát. Abraham věřil, že na něj se může spolehnout. Snažil se věřit a bylo to hodné těžké. Dokázal by vůbec někdo druhý to, co tehdy Abraham?

Pak Bůh viděl ty dva, jak spolu šli dál a už nemluvili. Izák se spoléhal na svého otce, Abraham se užíval spoléhat na Boha.

VI. Hospodin vidí

Bůh viděl, že přišli na obětí místo a co tam Abraham všechno udělal: vybudoval z kamenů oltář, na něj narovnal dříví a na to dříví položil Izáka, svého syna a vzal do ruky obětní nůž. Bůh viděl, že Abraham mu vší tak, že je připraven dát mu svého syna, kterého od něho po tolika letech čekání dostal.

A v tom okamžiku uslyšel Abraham hlas z nebe, jak na něj volá: „Abrahame, Abrahame!“ Bylo volání rychlé a silné, aby zastavilo Abrahamovu ruku včas. „Nic tomu chlapci nedělej. Uvidl jsem, že jsi člověk spravedlivý a že mi všude.“

Sotva si dovedeme představit, jak velice se Abrahamovi ulevilo, jak ohromná tíha z něho spadla. Konečně se dokázal rozhlédnout - a uvidl berana, který uvízl za rohy v houští. A to byl ten beránek pro oběť zápalnou, kterého si Hospodin vyhlédl, jak to předtím Abraham říkal Izákovi. Abraham tedy obětoval beránka a dal tomu místu jméno „Hospodin vidí“.

Co všechno Hospodin viděl? Viděl, jak se měli Abraham a Izák rádi, jak ta zkouška byla pro Abrahama hrozná? těžká, jak se rozhodoval, co udělá, jak Izák důvěřoval svému otci, jak Abraham věřil Bohu ... Můžete sami říct, co ještě Hospodin viděl. A také, co z toho Abraham neviděl. Neviděl toho berana v houští, neviděl a nevěděl, že byl podroben zkoušce...

VII. Nové zaslíbení

Ještě jednou uslyšel Abraham hlas z nebe, který mu znovu řekl, že mu Hospodin požehná a jeho potomci budou tolik jako hvězd na nebi a jako písku na mořském břehu. A ještě něco uslyšel: že všechny národy země budou požehnány pro Abrahamovu víru a poslušnost. A to je mimořádně velké zaslíbení!

VIII. Víte, že Hospodin vidí

Člověk se někdy ocitá v situacích, které jsou hrozně těžké. Neví, které rozhodnutí je správné. Nerozumí tomu, proč se zrovna on ocitl v tak těžké situaci. To se například může stát, když je někdo vážně nemocný a třeba jeho rodiče nebo dospělí děti musí rozhodnout, jestli zůstane doma, nebo bude v nemocnici. Asi takových případů vymyslíte víc. Rodiče si přejí, aby jejich děti nepostihly těžké a hrozné věci. Ale ve skutečnosti je to tak, že se tomu nelze vyhnout. I když těžká rozhodnutí nemusíte dělat sami, často se dovídáte, jaký smutek postihl někoho z vašich blízkých nebo jaké neštěstí se stalo nebo co se děje ve válce. A možná jste i vy sami zkusili, jaké to je, když se s člověkem děje něco, čemu vůbec nerozumí a nevidí dobré řešení. Ale Hospodin vidí! Od Abrahama se učíme věřit Bohu a jeho zaslíbením, spoléhat na Hospodina, i když to nevypadá vůbec dobře. Jen mu důvěřujeme, on už si bude vědět rady – se vším.

Modlitba

Pane Bože, prosíme tě, pomáhej nám i všem, které máme rádi, rozhodovat se správně, spoléhat na tebe a věřit ti. Ty vidíš přes naše smutky i přes neštěstí, věříme ti, že chceš pro nás jen to, co je dobré. Amen

Podněty pro rozhovor:

- "Jsou v?ci, pro které stojí zato trp?t" (J. Pato?ka). U?í nás takovému postoji dnešní p?íb?h?
- Zkoušky a testování se provádí v?tšinou u nov? vyvíjených výrobk?? Kdy, kdo a co je podrobena "p?etestování" po ur?ité době?
- Co p?ipomíná Abrahamova zkouška? - p?ijímací ?ízení - maturitu - testy v autoškole - p?ezkoušení ?idi?? z povolání - krizovou situaci, která odhalí, co v ?lov?ku je - test únavy materiálu
- Máme tisíce výmluv (leckdy nábožensky zd?vodn?ných), pro? se chceme vyhnout rizik?m života.
- Rodi?e n?kdy d?lají n?co, co se nám m?že zdát velmi nebezpečné ?i nep?íjemné, a teprve ?asem poznáváme opravdovost zápasu rodi??
- Je to normální, když se v?řící ?lov?k nebo celá církev ocitne v t?žkostech?
- Je rozdíl mezi mstou a zkouškou?
- Slyšeli jste, že n?kdo ob?toval karié?e svou rodinu? Co to obnáší? Chce dnešní p?íb?h k takovému jednání povzbudit nebo spíš ukazuje jeho nepat?i?nost?

Odkaz na pracovní list

[10 Ob?tování Izáka](#)

[10 Ob?tování Izáka - st](#)

Odkaz na píse?

[Mému Bohu pat?í zem, též i nebe se sluncem](#)

[Nám pomoz, Pane milý \(EZ631\)](#)

[Kdo na kolenou kle?í, vídá dál](#)

[Nezná tu nikdo soužení mé, to zná snad jenom Ježíš](#)

[Nevím, Pane, co ti dát, nevím, jak ctít tebe](#)

[Ozvi se, Pane m?j! Já toužím znát tvou v?li](#)

[Sv?? celý život Pánu, jenž zná tvé t?žkosti](#)

[Rok za rokem, roky, léta jdou](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu Starý zákon 1](#)

Biblický odkaz (kat)

[Genesis 22,1–19](#)